

แนวทางแก้ไขกระบวนการรับบุตรบุญธรรมเพื่อป้องกันการค้ำมนุษย์ ในจังหวัดบุรีรัมย์

ศุภธัช ศรีวิวัฒน์¹

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาขั้นตอนการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมที่ส่งผลต่อกระบวนการค้ำมนุษย์ กลุ่มเป้าหมาย คือ ครอบครัวที่รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในเขตอำเภอนางรอง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีค้นคว้าข้อมูลการวิจัยเอกสารจากตำรา บทความของนักวิชาการและข้อมูลการวิจัยคุณภาพผ่านเทคนิควิธีการวิจัยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยทำการสัมภาษณ์ครอบครัวที่รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในเขตอำเภอนางรอง อำเภอลำปลายมาศ อำเภอละ 10 ครอบครัว รวมทั้งการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม คือ เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดบุรีรัมย์

ผลการวิจัยพบว่า การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีกระบวนการที่ไม่ยุ่งยาก โดยเฉพาะครอบครัวที่เป็นชาวไทย อีกทั้งกระบวนการในการตรวจสอบหลังจากจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมยังไม่รัดกุมทำให้เกิดปัญหาการนำเด็กที่เป็นบุตรบุญธรรมไปใช้แรงงานโดยมิชอบ ซึ่งถือว่าการเข้าข่ายการค้ำมนุษย์

คำสำคัญ : การค้ำมนุษย์; จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม; จังหวัดบุรีรัมย์

¹ สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
439 ถ.จิระ อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ 31000
อีเมล: suphatut@gmail.com

ADOPTION PROCEDURES TO PREVENT HUMAN TRAFFICKING IN BURIRAM PROVINCE

Suphatut Srivipatana¹

Abstract

The purpose of this study was to Effect of Registration of Adoption to Human Trafficking in Buriram. Target group is In addition to investigating family adoptions in Narong district and Lamplaimat district of Buriram. In carrying out this inquiry, the researcher conducted documentary research by virtue of examining germane textbooks and academic articles. In addition, in-depth interviews were conducted with In addition to investigating family adoptions Narong district and Lamplaimat district of Buriram ten-family include Human Development and Human Security Officer.

The result of this research found that the process of registering children for adoption was not difficult for Thai citizens. Especially for families related to each other. It was also discovered that after registration for adoption, government officials lacked the proper measures to prevent human traffickers from the taking advantage of the adoption process to access human trafficking.

Keywords: Human Trafficking; Registration of Legitimation of Child; Buriram Province

¹ Program of Law, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University
439 Jira Rd., Muang Burirum, Buri Ram, 31000.
E-mail: suphatut@gmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การค้ามนุษย์เป็นปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติสำคัญระดับสากล ซึ่งเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์และวิถีชีวิตของผู้คนและสังคมในหลายระดับและมักจะนำไปสู่ความเกี่ยวพันและเชื่อมโยงกับหลายประเทศทั่วภูมิภาคของโลก มีผู้คนนับแสนนับล้านคนได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนและแสวงหาประโยชน์อย่างมากมายโดยเฉพาะเด็กและสตรีต้องสูญเสียโอกาสและอนาคตจากความปลอดภัยและความมั่นคงได้รับความกระทบกระเทือนทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมถึงความสูญเสียและเสียหายต่อชุมชน สังคม ซึ่งไม่สามารถประเมินเป็นมูลค่าได้ โดยการค้ามนุษย์มักปรากฏให้เห็นในรูปแบบที่ผ่านนายหน้าหรือเอเยนต์และผ่านการบริการทางอินเทอร์เน็ต เพื่อการค้าประเวณี การค้าแรงงานจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ก่อให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นเพื่อแสวงหาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยประเทศไทย เป็นทั้งต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง ปัจจุบันส่งผลให้สถานการณ์การค้ามนุษย์ในภูมิภาคเอเชียมีความซับซ้อนประชากรล้นตกเป็นเหยื่อของกระบวนการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะแรงงานข้ามชาติพบว่า แนวโน้มจำนวนแรงงานข้ามชาติที่ถูกหลอกลวงส่งผลการเพิ่มมากขึ้นจากสถานการณ์ปัญหาการค้ามนุษย์ที่มีความซับซ้อน หลากหลายมิติวิธีการค้ามนุษย์จะกระทำโดยการนำพา หรือ ลักพาตัวบุคคลและการกระทำการในหลายรูปแบบ เช่น บังคับใช้แรงงานทาสในสถานประกอบการ บนเรือประมง การแสวงหาประโยชน์ บังคับขู่ขาน กักขังหน่วงเหนี่ยว ทำร้ายทรมาน ข่มขืน บังคับขายบริการทางเพศ จากปัญหาหลากหลายกรณีดังกล่าวมักพบว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องและใช้เป็นช่องทางการแสวงหาประโยชน์ ได้แก่การรับสินบนปลอมเอกสารปกปิดพยานหลักฐานและมีลักษณะการกระทำที่สนับสนุนกระบวนการค้ามนุษย์ทำให้ยากต่อการบังคับ

ใช้กฎหมายเพื่อลงโทษผู้กระทำผิด การกระทำความผิดในกระบวนการค้ามนุษย์ ในปัจจุบันผู้กระทำความผิดได้คิดค้นวิธี เพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมายให้การกระทำมีความชอบด้วยกฎหมาย ทำให้พ้นจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมเป็นช่องทางหนึ่งที่สามารถก่อให้เกิดการนำเด็กไปค้ามนุษย์ได้โดยบุตรบุญธรรม หมายถึง บุคคลที่ไม่ใช่บุตรที่แท้จริง ไม่เกี่ยวพันกันทางสายโลหิต แต่เอามาเลี้ยงเป็นบุตร ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในฐานะบิดามารดาแลบุตร การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเป็นเรื่องระหว่างบุคคลสองฝ่าย ซึ่งเกิดความสัมพันธ์กันโดยผลของกฎหมาย ด้วยเหตุนี้เองเมื่อการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมแล้วผู้ที่ต้องการค้ามนุษย์สามารถนำเด็กที่ตนเองรับเป็นบุตรบุญธรรมออกนอกประเทศได้โดยง่าย เนื่องจากการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อศึกษาในเบื้องต้นสาเหตุที่ผู้กระทำความผิดใช้วิธีการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเป็นการนำไปสู่กระบวนการค้ามนุษย์ ซึ่งกระบวนการค้ามนุษย์นำเด็กเหล่านั้น มากระทำทารุณกรรม ใช้แรงงาน ในรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย

จากการลงพื้นที่เพื่อศึกษาสำรวจสภาพปัญหาการค้ามนุษย์เขตในจังหวัดบุรีรัมย์โดยเฉพาะเขตอำเภอลำปลายมาศ และอำเภอนางรอง ปรากฏว่าพฤติกรรมสุ่มเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การค้ามนุษย์ เพราะอำเภอในจังหวัดบุรีรัมย์ที่มีการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมากที่สุด คือ อำเภอนางรอง อำเภอลำปลายมาศ (Ministry of Social Development and Human Security, 2008) ประกอบด้วยลักษณะที่ตั้งของอำเภอเป็นเส้นทางที่มีการคมนาคมสะดวกง่ายต่อการลักพา นำพา เด็กออกนอกเขตจังหวัด รวมทั้งออกนอกประเทศอันเนื่องมาจากจังหวัดบุรีรัมย์มีเขตพื้นที่ติดต่อกับประเทศกัมพูชา นอกจากนั้นประชากรในชุมชนส่วนใหญ่มีสภาพความเป็นอยู่ที่ยากจนโดยเฉพาะในเขตอำเภอลำปลายมาศ อำเภอนางรอง

อาชีพเกี่ยวข้องกับภาคเกษตรกรรม ทำไร่ ทำนา ทำสวน ซึ่งเด็กที่ถูกรับมาเป็นบุตรบุญธรรม อาจมาจากครอบครัวที่มีฐานะที่ยากจน หรืออาจมาจากลักษณะที่มีการรับจ้างตั้งครุฑ โดยจะพบจากข่าวสารที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเด็กที่เกิดจากการรับจ้างตั้งครุฑหรือที่เราเรียกว่า การอุ้มบุญ เมื่อมารดาคลอดเด็กแล้วจะมีผู้ที่มาจ้างให้อุ้มบุญมาขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมทันที เพื่อเป็นการหลบเลี่ยงการกระทำความผิดและนำพาเด็กออกนอกจังหวัดได้ง่าย เพียงอ้างสิทธิเกี่ยวกับความเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมเท่านั้น และพบว่าการรับจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมจำนวนมากเป็นสาเหตุให้น่าเชื่อว่าการหลีกเลี่ยงการตรวจสอบ ขั้นตอนการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมสำหรับกรณีบุตรบุญธรรมเป็นเด็ก หากบิดามารดายินยอมและเอกสารครบถ้วนตามหลักเกณฑ์การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมถือว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมไม่ได้มีขั้นตอนในการรับจดทะเบียนที่รัดกุมมากนัก จึงก่อให้เกิดช่องว่างทำให้มีผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์กระทำความผิดได้โดยง่าย อีกทั้งยังก่อให้เกิดการกระทำผิดในลักษณะรับจ้างตั้งครุฑ โดยเมื่อเด็กเกิดมาก็ให้ครอบครัวที่เป็นผู้จ้างตั้งครุฑรับเด็กมาเป็นบุตรบุญธรรมทันที

จากความสำคัญและที่มาของปัญหาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องร่วมมือเพื่อป้องกันและหาแนวทางแก้ไขการศึกษาการป้องกันการค้ามนุษย์จากการรับจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ในเขตจังหวัดบุรีรัมย์จากข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ที่นำไปสู่การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม อำเภอลำปลายมาศ อำเภอนางรองในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ เนื่องจาก เด็กยังถือว่าเป็นผู้หย่อนความสามารถของกฎหมายจึงต้องได้รับการเลี้ยงดูจาก บิดามารดา ผู้ปกครอง เมื่อเด็กได้ถูกการรับเป็นบุตรบุญธรรมถูกเด็กเหล่านั้นอาจจะถูกนำมาใช้แรงงาน ค่าประเวณีล่วงละเมิด เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคมของประเทศ

ผู้วิจัยจึงเห็นควรว่าขั้นตอนการจดทะเบียนการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีช่องว่าง เป็นช่องทางให้ผู้ค้ามนุษย์นำเด็กมาแสวงหาประโยชน์ ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์ผู้สอนวิชากฎหมาย จึงได้ตระหนักถึงการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ควรมีหน่วยงานตรวจสอบก่อนดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด และควรหาวิธีการอุดช่องว่างที่เกิดจากกฎหมายที่เอื้อให้เกิดช่องว่างของกฎหมายและป้องกันการค้ามนุษย์จึงควรที่การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม เพื่อป้องกันมิให้เกิดการนำเด็กมาค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย อีกทั้งเป็นการช่วยพัฒนาสังคมไม่ให้เกิดตกเป็นเครื่องมือของกระบวนการดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการค้ามนุษย์
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการแก้ไขกระบวนการรับบุตรบุญธรรมเพื่อป้องกันการค้ามนุษย์
3. เพื่อหาผลกระทบจากการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมเพื่อป้องกันไม่เกิดการค้ามนุษย์ในจังหวัดบุรีรัมย์

นิยามศัพท์

บุตรบุญธรรม หมายถึง บุตรของผู้อื่นที่บุคคลได้จดทะเบียนรับเป็นบุตรของตน

ค้ามนุษย์ หมายถึง การจัดการการขนส่งต่อการจัดให้อยู่อาศัย หรือการรับไว้ซึ่งบุคคลด้วยวิธีการขู่เข็ญหรือด้วยการใช้กำลังหรือด้วยการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใดด้วยการลักพาตัวด้วยการฉ้อโกง ด้วยการหลอกลวง ด้วยการใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือด้วยการใช้สถานะความเสียหายจากการค้ามนุษย์โดยมิชอบ หรือมีการให้หรือรับเงินหรือผลประโยชน์เพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจควบคุม

บุคคลอื่นเพื่อความมุ่งประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ การแสวงหาประโยชน์อย่างน้อยอำนาจควบคุมอื่น เพื่อความมุ่งประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ การแสวงหาประโยชน์อย่างน้อยที่สุดให้รวมถึงการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีของบุคคลอื่นหรือการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การเอาคนลงเป็นทาสหรือการกระทำอื่นเสมือนการเอาคนลงเป็นทาส การทำให้ตกอยู่ใต้บังคับ หรือการตัดอวัยวะออกจากร่างกาย

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตพื้นที่

ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ อำเภอลำปลายมาศ และ อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ขอบเขตของเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาประเด็นเกี่ยวกับขั้นตอนรับบุตรบุญธรรมตามกฎหมาย สาเหตุการเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ รวมทั้งศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับเด็กเป็นบุญธรรม กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็ก กฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครอบครัวที่รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในเขตอำเภอนางรอง อำเภอลำปลายมาศ จำนวน 20 ครอบครัว

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครอบครัวที่รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในเขตอำเภอนางรอง อำเภอลำปลายมาศ อำเภอละ 10 ครอบครัว

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการค้ามนุษย์

2. ทำให้ทราบผลกระทบจากการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมที่มีก่อให้เกิดกระบวนการค้ามนุษย์

3. ก่อให้เกิดแนวทางป้องกันไม่เกิดการค้ามนุษย์ในจังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีผลจากการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวความคิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

1.1 ความหมายการค้ามนุษย์

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ตามหมวด 1 บททั่วไป มาตรา 6 ดังนี้ มาตรา 6 ผู้ใดเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(1) เป็นธุระจัดหา ชื่อ ขยาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขังจัดให้อยู่อาศัยหรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลบุคคลนั้นเพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแลหรือ

(2) เป็นธุระจัดหา ชื่อขยาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก ผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

Chantavanich. (2016, p. 45) ได้สรุปความหมายของการค้ามนุษย์หมายถึงการจัดหา การขนส่ง การย้ายการจัดให้อยู่ในพื้นที่พักพิงหรือรับมนุษย์ไว้ด้วยวิธีการข่มขู่ คุกคามหรือใช้กำลัง หรือด้วยการบังคับในรูปแบบอื่นใด ด้วยการลักพาตัว ด้วยการล่อลวง ด้วยการหลอกลวง ด้วยการใช้อำนาจที่เหนือกว่า หรือจากการอ่อนแอของผู้กระทำ หรือมีการให้รับค่าตอบแทนเป็นเงิน หรือประโยชน์อย่างอื่น เพื่อให้ได้ความยินยอมของมนุษย์หนึ่งผู้มีอำนาจเหนือกว่าอีกมนุษย์หนึ่ง เพื่อนำเอามนุษย์ที่ถูกกระทำไปแสวงหาประโยชน์ทาง

การมารวมในรูปแบบอื่น การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การเอาจนเป็นทาสหรือการกระทำอื่นใดในลักษณะเดียวกัน การจองจำ หรือการแยกอวัยวะของร่างกาย

อาจกล่าวสรุปได้ดังนี้ การค้ามนุษย์ หมายถึง การกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดที่เป็นการจัดหา ขนส่ง เคลื่อนย้าย ลำเลียงจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ทั้งในประเทศหรือต่างประเทศโดยมีการล่อลวง หลอกลวง บังคับ กักขัง หน่วงเหนี่ยว ข่มขู่ คุกคาม ลักพาตัว เพื่อแสวงหาประโยชน์จากบุคคลอื่นโดยมิชอบ และบุคคลอื่นไม่มีความสมัครใจ เช่นการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การเอาจนเป็นทาสหรือการกระทำอื่นใดในลักษณะเดียวกัน การค้าอวัยวะของร่างกายมนุษย์ เป็นต้น

1.2 รูปแบบของการค้ามนุษย์

Kaewkoon et al. (2000, pp 17-21) ได้กล่าวถึงรูปแบบการค้ามนุษย์ไว้ดังนี้

1) การค้ามนุษย์เพื่อบริการทางเพศ

การแสวงหาประโยชน์จากบุคคลอื่นเพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้มารับบริการ โดยที่บุคคลที่ให้บริการทางเพศไม่มีความสมัครใจ ถูกบังคับ หลอกลวง และถูกกักขังจนถูกคุมคามทางเพศ

2) การค้ามนุษย์เพื่อการรับใช้ในบ้าน

การถูกบังคับให้ทำงานรับใช้ในบ้านเพื่อสถานประกอบการธุรกิจของนายจ้าง เช่น ร้านอาหาร โรงงาน โดยมีรูปแบบของการกระทำความรุนแรง ได้แก่ การกักขังหน่วงเหนี่ยว การห้ามให้ติดต่อกับบุคคลภายนอก การถูกทำร้ายร่างกาย การยึดค่าจ้าง การทำงานหลายชั่วโมง เป็นต้น

3) การค้ามนุษย์เพื่อการแต่งงาน

ผู้ค้ามนุษย์อาจนำเสนอตนในฐานะนายหน้าจัดหา คู่และให้สัญญาแก่ผู้หญิงว่าจะแนะนำให้รู้จักกับสามีในอนาคตที่ประสบความสำเร็จชาวต่างชาติบางคนเดินทางเข้ามาในประเทศเพื่อแต่งงานกับผู้หญิงและชักจูงผู้หญิงไปต่างประเทศผู้หญิงบุคคลอื่นเพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้มารับบริการ โดยที่บุคคล

ที่ให้บริการทางเพศไม่มีความสมัครใจ ถูกบังคับ หลอกลวง และถูกกักขังจนถูกคุมคามทางเพศ

4) การค้ามนุษย์ถูกบังคับใช้แรงงาน

ผู้หญิง ผู้ชาย และเด็ก อาจถูกนำไปค้าเพื่อการทำงานในการเกษตร งานก่อสร้างหรือการผลิตอื่น ๆ พวกเขาคาดหวังว่าจะได้รับค่าจ้างสูง แต่ในหลายกรณีอาจถูกกดค่าแรงหรือไม่ได้รับค่าจ้างเลย และยังต้องเผชิญกับการถูกแสวงหาประโยชน์ว่าด้วยการบังคับทางร่างกาย ทางเพศและจิตใจหลากหลายรูปแบบในสถานประกอบการคนงานเหล่านี้อาจลังเลที่จะขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่เนื่องจากสถานที่ผิดกฎหมายของพวกเขา โดยเกรงว่าจะถูกตั้งข้อหาเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

1.3 การค้ามนุษย์ข้ามชาติในแต่ละมิติ

1.3.1 การค้ามนุษย์ข้ามชาติในมิติด้านการพัฒนาประเทศ

การพัฒนาประเทศในระบบเศรษฐกิจแบบเสรีภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์(Globalization) ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำขึ้นในสังคมและนำมาซึ่งความไม่เท่าเทียมกันของโอกาส ในการสร้างรายได้และฐานะทางเศรษฐกิจ ของคนในสังคม ทำให้คนที่อยู่ในจุดด้อยของการพัฒนาหรือคนจนในสังคม พยายามแสวงหาโอกาสเพื่อให้เกิดการพัฒนาในฐานะทางเศรษฐกิจ รายได้และความความเป็นอยู่ที่ดี เพื่อให้เท่าเทียมกับคนอื่น ก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายหรือการย้ายถิ่นของประชากรที่อยู่ในจุดด้อยพัฒนาในแต่ละสังคมเกิดขึ้น แต่การย้ายถิ่นข้ามชาติเพื่อแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นในถิ่นหรือประเทศปลายทาง ไม่สามารถทำได้โดยง่าย อันเนื่องมาจากนโยบายที่เคร่งครัดเกี่ยวกับการย้ายถิ่นข้ามชาติของประเทศที่เป็นจุดหมายปลายทางของผู้ย้ายถิ่นรวมทั้งความไม่เอื้ออำนวยจากนโยบายของประเทศที่เป็นประเทศต้นทางของผู้ย้ายถิ่น ทำให้เกิดกระบวนการแสวงหาผลประโยชน์จากผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติในรูปแบบของกระบวนการค้ามนุษย์ข้ามชาติเกิด

ขึ้น ดังข้อค้นพบจากการประชุมสัมมนาเพื่อกำหนดนโยบาย แผน/กฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ของสำนักนายกรัฐมนตรี (2547) ที่พบว่า การค้ามนุษย์ข้ามชาติเป็นผลพวงจากการพัฒนาทั้งในระดับประเทศและระดับโลก ที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันหรือความไม่เสมอภาคในฐานะทางเศรษฐกิจและเกิดความเหลื่อมล้ำของคนในสังคม ทำให้คนที่ด้อยโอกาสในสังคมต้องดิ้นรนแสวงหาโอกาสในการสร้างรายได้และฐานะทางเศรษฐกิจให้กับตนเองและครอบครัว จึงเกิดการเคลื่อนย้ายหรือย้ายถิ่นข้ามชาติของประชากรโลกเกิดขึ้น และนำมาซึ่งกระบวนการค้ามนุษย์ข้ามชาติที่พยายามหาหนทางเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากการย้ายถิ่นข้ามชาติเกิดขึ้น และยังพบว่าปัจจัยที่ทำให้ปัญหาการค้ามนุษย์ทวีความรุนแรงขึ้น ได้แก่ ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในรูปธุรกิจที่ทำรายได้สูงในขณะที่มีความเสี่ยงและการลงทุนต่ำ และการพัฒนาประเทศที่ขาดสมดุลระหว่างเศรษฐกิจและสังคม การไม่สามารถเข้าถึงการบริการของรัฐ เช่น บริการด้านการศึกษา บริการด้านสาธารณสุข บริการด้านสวัสดิการสังคม ฯลฯ ช่องว่างของกฎหมายหรือการบังคับการใช้กฎหมาย ความยากจน การมีสงคราม ความไม่สงบภายในประเทศ ซึ่งล้วนแต่เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านต่างๆ และเกื้อหนุนขบวนการค้ามนุษย์ข้ามชาติให้เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้โลกในยุคโลกาภิวัตน์ได้ก่อให้เกิดภาวะโลกไร้พรมแดน ส่งผลให้การขยายเครือข่ายธุรกิจผิดกฎหมายและกระบวนการค้ามนุษย์ข้ามชาติมีความซับซ้อนมากขึ้นจนกลายเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่ยากแก่การสกัดกั้น ในขณะเดียวกันปริมาณความต้องการในการใช้บริการทางเพศ หรือการใช้แรงงานราคาถูกก็มีมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของการพัฒนาในระบบเสรีนิยม

Kumprapan and Kantikul (2005) ยังได้เสนอแนวคิด การค้ามนุษย์ข้ามชาติที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา

โดยอธิบายถึงกลไกทางตลาดที่เป็นสาเหตุให้เกิดการค้ามนุษย์ข้ามชาติ ได้แก่ ความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าว และความต้องการทำงานของคนต่างด้าว ในส่วนของปัจจัยด้านความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวของนายจ้างนั้น เนื่องมาจาก การที่นายจ้างกดค่าจ้างแรงงานต่างด้าวเพื่อลดต้นทุนการผลิตได้ง่าย การที่นายจ้างควบคุมดูแลได้ง่ายและประเภทของงานและธุรกิจบริการที่เสี่ยงและผิดกฎหมาย เช่น ธุรกิจตามสถานบริการและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี และปัจจัยทางด้านความต้องการทำงานของคนต่างด้าวนั้น เกิดจากความยากจนของคนต่างด้าว การขาดโอกาสทางการศึกษาทำให้แรงงานต่างด้าวเป็นแรงงานไร้ฝีมือความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่ทำให้สมาชิกภายในครอบครัวบางคนต้องแบกรับภาระของครอบครัว การแบ่งแยกทางเพศที่ทำให้เพศหญิงต้องมีหน้าที่ในการแบกรับในการดูแลครอบครัว และภาวะสงคราม

1.3.2 การค้ามนุษย์ข้ามชาติในมิติด้านสิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชนมาจากแนวความคิดพื้นฐานสองประการ

แนวคิดประการแรก คือ แนวคิดเรื่องกฎหมายธรรมชาติ ซึ่งหมายถึง กฎหมายซึ่งบุคคลอ้างว่ามีอยู่ตามธรรมชาติ คือเกิดมีมาเองโดยมนุษย์ไม่ได้ทำขึ้น เป็นกฎหมายที่อยู่เหนือรัฐ และใช้ได้โดยไม่จำกัดกาลเทศะ

แนวคิดประการที่สอง คือ สิทธิตามธรรมชาติ โดยมีหลักการพื้นฐานของแนวคิดอยู่ที่ว่า มนุษย์เกิดมาเท่าเทียมกัน และพระเจ้าเป็นผู้สร้างมนุษย์ขึ้นมาได้ให้สิทธิบางอย่างแก่มนุษย์ สิทธิเหล่านี้อาจโอนให้แก่กันได้ และไม่มีใครจะล่วงละเมิดได้ ซึ่งได้แก่ สิทธิในชีวิต เสรีภาพ และสิทธิที่จะหาความสุขและรัฐทั้งหลายจะต้องกระทำทุกอย่างเพื่อให้มนุษย์มีสิทธิเหล่านี้อย่างเต็มที่ ความคิดเกี่ยวกับกฎหมายธรรมชาติและสิทธิตามธรรมชาตินี้ นำมาซึ่งการร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดทำสนธิ

สัญญาเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนใน ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights, 1948) ซึ่งได้ถูกยกย่องนำขึ้นมาเพื่อพิจารณาในเรื่องของสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของมนุษยโลก ในที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติครั้งแรกเมื่อ ค.ศ.1946 ซึ่งต่อมาได้รับการรับรองจากที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ.1948 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดหลักการและมาตรฐานความเข้าใจร่วมกันในบทบัญญัติของกฎบัตรสมัชชาสหประชาชาติเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน เนื่องจากกฎบัตรสมัชชาสหประชาชาติมิได้ให้คำจำกัดความของสิทธิมนุษยชนและสิทธิที่พึงได้รับการคุ้มครอง แต่ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย ปฏิญญาสากลได้พัฒนาความสำคัญมากขึ้น ทั้งในด้านที่เป็นพื้นฐานของสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ ที่มีผลบังคับใช้ทางกฎหมายในเวลาต่อมา และประเทศต่าง ๆ ยังได้นำเอาสาระของปฏิญญาเป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญในประเทศ (Shayakul, 2003) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนประกอบด้วยวรรคอธิบายบทและบทบัญญัติ 30 ข้อ มาตรา โดยจำแนกสิทธิที่ได้รับการคุ้มครองออกได้เป็น 2 ประเภท

ประเภทแรก ได้แก่ สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Civil and Political Rights) ซึ่งปรากฏอยู่ในบทบัญญัติ 21 ข้อแรกของตัวปฏิญญาฯ เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงสิทธิตามธรรมชาติที่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิม คือ สิทธิในการดำรงชีวิต เสรีภาพ ทรัพย์สิน ความเสมอภาค ความยุติธรรม และการแสวงหาความสุข (The Rights of Life, Property, Equality, Justice and the pursuit of Happiness) สิทธิดังกล่าวนี้ประกอบด้วยสิทธิที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ข้ามชาติ ได้แก่ สิทธิในทางอิสรภาพแห่งการเคลื่อนไหว (The Rights to freedom of movement) สิทธิในความเสมอภาคตามกฎหมายและสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาที่เป็นธรรมถ้าถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาใด ๆ (The

Rights to Equality before The Law and the fair Trial of Accused of any Crime) สิทธิที่จะลี้ภัย (The Rights to Asylum) และสิทธิและเสรีภาพจากการกระทำที่ถือว่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย ได้แก่ การเป็นทาส (Slavery) การทรมาน (Torture) และการกักขังตามอำเภอใจ (Arbitrary Detention)

ประเภทที่สอง ได้แก่ สิทธิทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งปรากฏอยู่ในบทบัญญัติ 22 - 30 ข้อแรกของตัวปฏิญญาฯ สิทธิดังกล่าวนี้ประกอบด้วยสิทธิที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ข้ามชาติ ได้แก่ สิทธิในมาตรฐานการครองชีพอันเพียงพอสำหรับสุขภาพและความเป็นอยู่ดีของตนและครอบครัว (The Rights of Everyone to a Standard of Living Adequate for the Health and Wellbeing of Himself and his family) และสิทธิในการพักผ่อน และเวลาว่างรวมทั้งการจำกัด เวลาทำงานตามสมควรและวันหยุดงานเป็นครั้งคราวโดยได้รับสิ่งจ้าง (The Rights to Rest and Leisure, including Reasonable Limitation of Working Hours and Periodic Holidays with Pay) (Universal Declaration of Human Rights, 1948) สิทธิมนุษยชนจึงเป็นสิทธิและเสรีภาพในด้านต่างๆของมนุษย์ทุกคนในโลก ที่ทุกคนพึงได้รับไม่ว่าจะอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมใด ที่จะต้องได้รับการรับรองและคุ้มครองตามปฏิญญา ฯ และกติกา ฯ นี้ มนุษย์ทุกคนจึงมีสิทธิและเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ เพื่อดำรงชีวิตและการแสวงหาความสุข และต้องไม่ถูกกระทำในลักษณะที่ถือว่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย

การค้ามนุษย์ข้ามชาติเกี่ยวข้องกัสิทธิมนุษยชน ในกระบวนการย้ายถิ่นข้ามชาติ 2 ขั้นตอน ได้แก่ สิทธิเกี่ยวกับการย้ายถิ่นข้ามชาติหรือสิทธิในการเข้าเมือง และสิทธิภายหลังการเข้าเมือง

ขั้นตอนแรก คือ สิทธิเกี่ยวกับการย้ายถิ่นข้ามชาติ หรือสิทธิในการเข้าเมืองนั้นเป็นสิทธิในทางอิสรภาพแห่งการเคลื่อนไหวตัวของมนุษย์ประการหนึ่ง ที่มี

ปรากฏอยู่ในข้อ 13 และข้อ 14 แห่งปฏิญญาฯ ที่กำหนดให้เป็นหน้าที่โดยทั่วไปของรัฐที่จะต้องยอมรับให้คนชาติของตนเดินทางกลับสู่บ้านเกิดเมืองนอน และยอมรับให้บุคคลทุกคนออกจากประเทศของตนไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นคนต่างด้าวหรือเป็นคนชาติของตน อาจกล่าวได้ว่า ปฏิญญาฯ นี้มิได้กำหนดให้รัฐมีหน้าที่โดยทั่วไปที่จะยอมรับการย้ายถิ่นระหว่างประเทศ (International Migration) (โดยเฉพาะการย้ายถิ่นของคนต่างชาติเข้ารัฐอื่น) รัฐแต่ละรัฐจึงสามารถที่จะกำหนดนโยบาย หรือมาตรการต่าง ๆ เพื่อเป็นกลไกในการตรวจสอบ ควบคุม และสกัดกั้น การย้ายถิ่นเข้าประเทศของตนได้ ทำให้ย้ายถิ่นฐานระหว่างประเทศไม่เป็นไปโดยเสรี คนต่างชาติที่ต้องการย้ายถิ่นข้ามชาติเข้าไปในรัฐอื่นเพื่อเพิ่มระดับค่าครองชีพให้เพียงพอสำหรับสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของตนและครอบครัว ต้องพึ่งพาผู้ที่มีบทบาทเป็นตัวช่วยในการย้ายถิ่นข้ามชาติ และหากผู้ที่มีบทบาทเป็นตัวช่วยมุ่งหวังแต่ในทางกลับกันปฏิญญาฯ กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ทั่วไปที่จะยอมรับการย้ายถิ่นออกจากประเทศของคนในประเทศนั้น ๆ หรือคนต่างชาติ และการย้ายถิ่นกลับประเทศ (Repatriation) ของคนประเทศนั้น ๆ

ขั้นตอนที่สอง คือสิทธิภายหลังการเข้าเมือง เป็นสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาที่เป็นธรรมถ้าถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดอาญา โดยเฉพาะการกระทำผิดอาญาเกี่ยวกับการเข้าเมือง และระหว่างทำงานและพำนักในประเทศปลายทางก็มีเป็นสิทธิที่จะไม่ถูกกระทำที่ถือว่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย ได้แก่ การเป็นทาส การทรมาน และการกักขังตามอำเภอใจ ที่มีปรากฏในปฏิญญาฯ นอกจากนี้ สิทธิภายหลังการเข้าเมือง ยังถูกกำหนดในพันธกรณีตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและสิทธิในทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights, 1996) ข้อ 12 (1) ที่กำหนดว่า “บุคคลทุกคนที่อยู่ในดินแดนของรัฐใดโดยชอบด้วยกฎหมายย่อมมีสิทธิเสรีภาพใน

การโยกย้ายและเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในดินแดนของรัฐนั้น” แต่ผู้ที่ได้สิทธิตามข้อ 12 (1) ดังกล่าว จะต้องเป็นคนต่างด้าวที่เข้าเมืองมาในรัฐภาคีแห่งกติกา ฯ โดยชอบด้วยกฎหมายของรัฐว่าด้วยคนเข้าเมืองเท่านั้น และสิทธิดังกล่าวจะต้องไม่ขัดต่อความมั่นคงแห่งชาติ ความสงบเรียบร้อย การสาธารณสุข หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนในรัฐนั้นรวมทั้งจะต้องไม่เป็นการกระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพบุคคลอื่น ทำให้สิทธิที่รับรองตามบทบัญญัตินี้มิใช่การรับรองสิทธิของคนต่างด้าวเข้ามาในประเทศตน คนต่างด้าวที่ต้องการทำงานและพำนักในรัฐที่เป็นถิ่นปลายทางของการย้ายถิ่นข้ามชาติ จึงต้องพึ่งพาผู้ที่มีบทบาทเป็นตัวช่วยในการหางานและที่พัก หากผู้ที่มีบทบาทเป็นตัวช่วยมุ่งหวังผลประโยชน์จากคนต่างด้าว จะกลายเป็

นักค้ามนุษย์ข้ามชาติ นำคนต่างด้าวให้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ข้ามชาติในกระบวนการค้ามนุษย์ข้ามชาติ ในที่สุด การค้ามนุษย์จึงเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนในลักษณะต่างๆหลายระดับ อันเนื่องมาจากการกระทำผิดอาญาโดยนักค้ามนุษย์ข้ามชาติ ประกอบด้วยการตอบสนองที่ไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมของรัฐบาลต่าง ๆ ทั่วโลก (Thongpibul, 2003)

2. แนวความคิดเกี่ยวกับการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

2.1 ความหมายการรับบุตรบุญธรรม

บุตรบุญธรรม หมายถึง บุคคลที่ไม่ใช่บุตรที่แท้จริง ไม่เกี่ยวพันกันทางสายโลหิตแต่เอามาเลี้ยงเป็นบุตร ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในฐานะบิดามารดาและบุตรหรือที่เรียกว่าครอบครัวโดยวิถีทางกฎหมายอันเป็นการกระทำซึ่งทำให้เกิดการรับรู้ถึงความสัมพันธ์ในฐานะบิดา มารดา และบุตร ระหว่างผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกันโดยทางสายโลหิต

การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเป็นเรื่องระหว่างบุคคลสองฝ่ายซึ่งเกิดความสัมพันธ์กันโดยผลของกฎหมาย โดยที่บุคคลทั้งสองฝ่ายไม่ได้เป็นญาติสืบสาย

โลหิต หรืออาจไม่ได้มีสัญชาติเดียวกันก็ได้

Yootanom (1993, p. 84) ให้ความหมายว่าการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเป็นการรับบุตรของคนอื่นมาเป็นบุตรของตนเองโดยวิธีการที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย แต่สำหรับเด็กที่ตกลงเป็นบุตรบุญธรรมหมายความว่า การได้มาซึ่งบิดามารดาใหม่ซึ่งเปรียบเสมือนบิดามารดาของตนเอง

จากความหมายที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเป็นการอุปการะบุตรของผู้อื่นมาเลี้ยงดูอุปการะในฐานะบุตรของตนเองอย่างถูกต้องตามกฎหมายโดยผ่านการดำเนินการขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจะต้องผ่านกระบวนการทางกฎหมายและตามหลักการสังคมสงเคราะห์ ผลในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมนั้นบุตรบุญธรรมจะมีสิทธิและฐานะเท่าเทียมกันกับบุตรที่แท้จริงของผู้ขอรับเด็กและผู้ขอรับเด็กเองต้องมีหน้าที่รับผิดชอบปกครองดูแลเด็กตามกฎหมายเหมือนกับเป็นบิดามารดาเด็กที่แท้จริงของเด็กเพื่อให้เด็กสามารถเติบโตและพัฒนาขึ้นมาในครอบครัวทดแทนถาวรของเด็กต่อไป

2.2 ความสำคัญของการรับบุตรบุญธรรม

แต่เดิมการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเคยจำกัดอยู่เฉพาะในระหว่างเครือญาติ และผู้ที่รู้จักคุ้นเคยกันเท่านั้น ซึ่งการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมส่วนใหญ่จะมาจากเจตนาดี หรือความสงสาร หรือความต้องการที่จะเกื้อหนุนกันในกลุ่มเครือญาติ แต่ต่อมาการรับบุตรบุญธรรมก็แพร่ขยายกว้างขวาง ออกไปสู่บุคคลภายนอกอื่น ๆ ที่ประสงค์จะรับเด็กไว้ในอุปการะ เช่น ในครอบครัวที่ไม่มีบุตร ซึ่งมีทั้งคนไทยและต่างชาติ ดังนั้นหากปล่อยให้การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม กระทำได้ อย่างเสรีไม่มีการควบคุม อาจมีผู้ถือโอกาสหาประโยชน์จากการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้ รัฐบาลจึงได้ตราพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมขึ้นเพื่อให้ความคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม โดยคำนึงถึงประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญ และป้องกัน

การค้าเด็กในรูปของการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

นอกจากนี้ในบางกรณีผู้รับบุตรบุญธรรมและเด็กอาจไม่เคยพบเจอกันมาก่อน เช่น การแสดงความจำนงขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจากสถานสงเคราะห์ โดยปกติผู้รับบุตรบุญธรรม และเด็กไม่มีโอกาสพบกันมาก่อน ย่อมไม่คุ้นเคยกัน กฎหมายจึงกำหนดมาตรการหนึ่งขึ้นมาเพื่อให้โอกาสผู้รับบุตรบุญธรรมและเด็กสร้างความคุ้นเคยกันเสียก่อนที่จะมีการตกลงปลงใจจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม มาตรการดังกล่าวคือการกำหนดให้มีการทดลองเลี้ยงดูเด็กเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน เพื่อทดสอบว่าผู้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเลี้ยงดูเด็กหรือไม่ อย่างไรก็ดี ถ้าเป็นการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในระหว่างเครือญาติ กฎหมายก็ยกเว้นให้ไม่ต้องทดลองเลี้ยงดูเด็กก่อน เพราะมีความเชื่อว่าบุคคลที่เป็นญาติของเด็กย่อมจะไม่คิดร้ายต่อเด็ก และรวมถึงกรณีที่ผู้รับบุตรบุญธรรมและเด็กไม่ใช่ญาติทางสายเลือด หากแต่เป็นบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกันโดยผลของกฎหมาย เช่น เด็กนั้นเป็นบุตรบุญธรรมของคู่สมรสของผู้รับบุตรบุญธรรมเอง หรือ อาจเป็นบุตรที่ติดตามของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง กรณีเช่นนี้ย่อมวางใจได้ว่า ผู้รับบุตรบุญธรรมน่าจะต้องมีเจตนาจริงใจในการรับบุตรบุญธรรม ดังนั้นใน พ.ศ. 2533 จึงมีการแก้ไขกฎหมายเพิ่มข้อยกเว้นไม่ต้องทดลองเลี้ยงดูเด็ก ให้ขยายไปถึงกรณีที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งจะรับบุตรบุญธรรมหรือบุตรที่ติดตามของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งเป็นบุตรบุญธรรมของตนไม่จำเป็นต้องมีการทดลองเลี้ยงดูเด็กก่อน

หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ “การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม” โดยตรงมี 2 ฉบับ คือ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ครอบครัว ลักษณะ 2 บิดามารดากับบุตร และหมวด 4 บุตรบุญธรรม กฎหมายในส่วนนี้ใช้บังคับกับการรับบุตรบุญธรรมทุกกรณี ไม่ว่าบุตรบุญธรรมจะเป็นผู้เยาว์หรือบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วก็ตาม

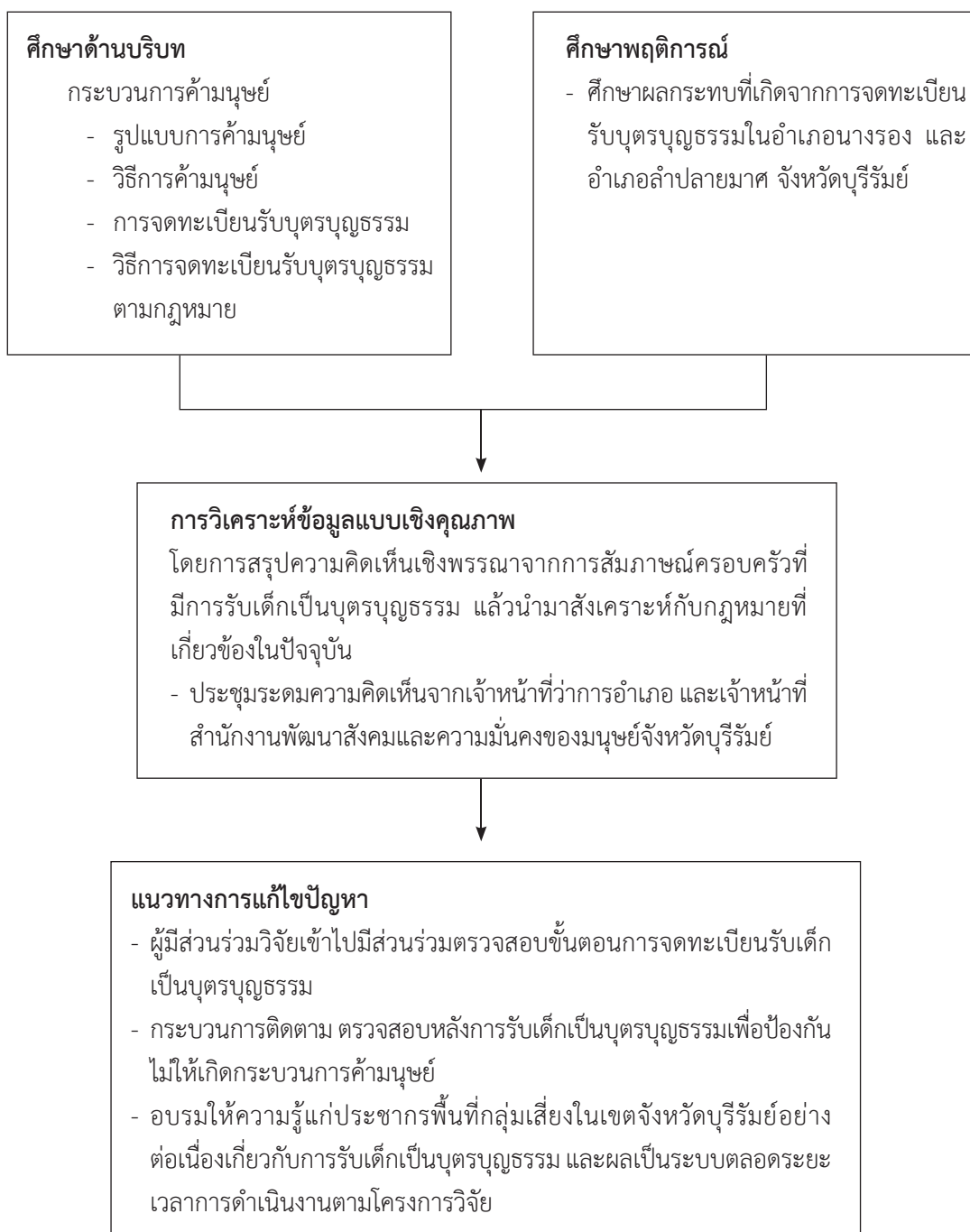
พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติ การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2533 ประกอบกับ กฎกระทรวง ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2543) กฎหมายในส่วนนี้บัญญัติถึงวิธีการและขั้นตอนในการขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม โดยเน้นในเรื่องแบบวิธีในการขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเป็นสำคัญ รวมตลอดถึงการทดลองเลี้ยงดู ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมด้วย

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง การค้ามนุษย์ในประเทศไทย: ปัจจัยเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ของ World Vision Foundation of Thailand (2007) ที่พบว่าเหตุปัจจัยเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของเด็กผู้อพยพข้ามชาติที่มีหรือเคยมีประสบการณ์การตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ในพื้นที่ 5 จังหวัดของประเทศไทย ได้แก่ อำเภอมือง จังหวัดระนอง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดสระแก้ว ได้แก่ 1) ปัจจัยเสี่ยงทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Problems) ประกอบด้วย ภาวะ ยากลำบากของเด็กและครอบครัวอันเกิดจากการเมืองการปกครอง มีปัญหาจากการทำงาน มีปัญหาในการแบกรับของคนที่อยู่ในวัยแรงงานที่ไม่สมดุล และมีปัญหาหนี้สินนอกระบบของครอบครัว 2) ปัจจัยเสี่ยงด้านสถานการณ์การหรือสภาวะครอบครัว (Family Circumstances) ประกอบด้วย ครอบครัวไม่มีความรู้เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ มีปัญหาเรื่องที่พักอาศัยมีปัญหาเรื่องอบายมุข และมีปัญหาสามีหรือครอบครัวบังคับให้ไปทำงานที่ไม่เหมาะสม 3) ปัจจัยเสี่ยงด้านโอกาสทางการศึกษา (Lack of Education) ประกอบด้วย ผู้ปกครองและเด็กไม่รู้เรื่องระบบการศึกษาของผู้อพยพในประเทศไทย และของประเทศที่อพยพมา ผู้ปกครองและเด็กไม่เห็นความสำคัญและไม่รู้ประโยชน์ของการศึกษา มีอุปสรรคด้านการเรียน และโรงเรียนไม่มีเพียงพอ 4) ปัจจัยเสี่ยงด้านความทะเยอทะยานหรือความ

ใฝ่ฝัน (Ambition) ประกอบด้วย เกิดความอิจฉาผู้อื่น เกิดความต้องการแก้ปัญหาคบครว้ มีความอยากรู้ อยากเห็น และเกิดความต้องการประสบความสำเร็จจากการเห็นแบบอย่าง 5) ปัจจัยเสี่ยงด้านทัศนคติ (Attitude) ประกอบด้วย การไม่เคร่งครัดในศาสนา ศีลธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและคำสั่งสอนของผู้ปกครอง การไม่สามารถแก้ปัญหา หาทางออกไม่ได้ ความไม่พอใจสภาพความเป็นอยู่ และการมีทัศนคติต่ออาชีพที่สังคมรังเกียจ 6) ปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) ประกอบด้วย ความสามารถของชุมชนในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ชุมชนไม่มีความรู้เรื่องการค้ามนุษย์ การมีนายหน้าจัดหา งานหรือผู้นำพาในชุมชน และค่านิยมเรื่องการทำงานในประเทศไทยของเด็กแรงงานอพยพในพื้นที่ต้นทาง 7) ปัจจัยเสี่ยงด้านสถานภาพทางกฎหมาย (Legal Status) ประกอบด้วย การเข้ามาอยู่อาศัยในประเทศไทยของเด็กและครอบครัวอย่างผิดกฎหมาย การไม่รู้และขาดสิทธิตามกฎหมายแรงงานและสิทธิเด็ก และการไม่มีเอกสารที่ทางราชการออกให้ทั้งในประเทศต้นทางและในประเทศปลายทาง 8) ปัจจัยเสี่ยงด้านทักษะในการดำรงชีวิต (Survival Skills) ประกอบด้วย มีปัญหาเรื่องภาษาที่จะใช้ทั้งในถิ่นต้นทางและปลายทางของผู้อพยพข้ามชาติ ขาดทักษะการดำรงชีวิตรอดจากกระบวนการค้ามนุษย์ และ 9) ปัจจัยเสี่ยงด้านการวางแผนอพยพ (Migration Plans) ประกอบด้วย ขาดการเตรียมตัวในการย้ายถิ่นด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องการทำงานและอาชีพในถิ่นปลายทาง และขาดที่ปรึกษาเรื่องงานและอาชีพในถิ่นปลายทาง

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยทำการศึกษเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมที่มีส่วนทำให้เกิดกระบวนการค้ามนุษย์ โดยทำการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยการศึกษา (Documentary research) เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลจาก เอกสารต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทฤษฎีแนวความคิดและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม และการค้ามนุษย์ และทำการวิเคราะห์ผลจากการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม โดยพิจารณาว่าเด็กที่รับเป็นบุตรบุญธรรม มีความสัมพันธ์อย่างไรกับผู้รับบุตรบุญธรรม ซึ่งความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรม มีผลต่อการค้ามนุษย์ ทำการศึกษา และทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ พระราชบัญญัติรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เกี่ยวกับการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

2. การวิจัยคุณภาพ (Quality research) ศึกษามาตรการทางกฎหมาย วิธีการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ตลอดจนศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม จากครอบครัวที่รับบุตรบุญธรรม และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเรื่องการค้ามนุษย์ และมีการใช้เครื่องมือ ดังต่อไปนี้

2.1 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จำนวน 20 ชุด โดยการเลือกสุ่มตัวอย่างครอบครัวที่มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม โดยการเลือกสุ่มเลือกตัวอย่างจากอำเภอนางรอง อำเภอลำปลายมาศ ที่เป็นอำเภอที่มีการสูญเสียต่อกระบวนการค้ามนุษย์ และตามสถิติที่มีการจดทะเบียน

รับบุตรบุญธรรมมากที่สุดจังหวัดบุรีรัมย์ โดยกลุ่มเลือกสุ่มตัวอย่างครอบครัวที่มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมอำเภอละ 10 ตัวอย่าง เมื่อทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดแล้ว นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ไปจัดประชุมระดมความคิดเห็นต่อไป

2.2 จัดประชุมพร้อมนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง เสนอต่อที่ประชุม โดยมีเจ้าหน้าที่ว่าการอำเภอนางรอง อำเภอลำปลายมาศ และเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคม เข้าร่วมประชุม เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อดี ข้อเสีย ผลจากการจดทะเบียนบุญธรรม ส่งผลให้เกิดกระบวนการค้ามนุษย์อย่างไร

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลแบบเชิงคุณภาพ โดยการสรุปความคิดเห็นเชิงพรรณนาจากการประชุมหารือแล้วนำมาสังเคราะห์ว่าผลกระทบการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ส่งผลต่อการค้ามนุษย์อย่างไร

4. นำเสนอรายงานการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ข้อมูลในครอบครัวที่รับบุตรบุญธรรมในเขตอำเภอนางรอง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อผู้วิจัยต้องการที่ทราบว่ากระบวนการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมนี้ ผู้รับบุตรบุญธรรมมีเหตุผลใดที่รับเด็กมาอุปการะเลี้ยงดูในฐานะบุตรบุญธรรมของตนเอง เพราะบุตรบุญธรรม หมายถึง บุคคลที่ไม่ใช่บุตรที่แท้จริงไม่เกี่ยวพันกันทางสายโลหิตแต่เอามาเลี้ยงเป็นบุตร ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในฐานะบิดามารดาและบุตรหรือที่เรียกว่า ครอบครัวโดยวิถีทางกฎหมายอันเป็นการกระทำซึ่งทำให้เกิดการรับรู้ถึงความสัมพันธ์ในฐานะบิดามารดา และบุตร ระหว่างผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกันโดยทางสายโลหิต การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเป็นเรื่องระหว่างบุคคลสองฝ่ายซึ่งเกิด

ความสัมพันธ์กันโดยผลของกฎหมาย โดยที่บุคคลทั้งสองฝ่ายไม่ได้เป็นญาติสืบสายโลหิต หรืออาจไม่ได้มีสัญชาติเดียวกันก็ได้

ดังนั้น การที่บุคคลได้รับเด็กคนหนึ่งมาอุปการะเลี้ยงดูนั้น ต้องเกิดจากความรักความเอาใจใส่ และรับรองได้ว่าผู้รับบุตรบุญธรรมเป็นบุคคลที่เลี้ยงดูเด็กที่ตนเองรับเป็นบุตรบุญธรรมได้ดีเสมือนกับการเลี้ยงดูบุตรของตนเอง แม้แนวคิดการรับบุตรบุญธรรมเป็นแนวคิดที่ดีสำหรับแก้ไขปัญหาดังเด็กที่ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู ทำให้เด็กเกิดความอบอุ่นได้รับความรักจากพ่อและแม่ แม้ว่าผู้รับบุตรบุญธรรมจะไม่ใช่พ่อแม่แท้จริงของเด็กก็ตาม นอกจากก่อให้เกิดผลดีแก่เด็กแล้วยัง

ก่อให้เกิดผลดีกับบุคคลที่มีครอบครัวแต่ไม่สามารถมีบุตรเป็นของตนเองได้ บุคคลเหล่านี้สามารถใช้วิธีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้ แต่ปัจจุบันได้มีบุคคลผู้ไม่หวังดีต่อเด็ก โดยเฉพาะบุคคลที่ต้องการแสวงหาผลประโยชน์กับเด็ก นำวิธีการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมมาเป็นเครื่องมือที่นำเด็กเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ จึงทำให้ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อสอบถามเกี่ยวกับครอบครัวที่มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมบริเวณเขตพื้นที่อำเภอ นางรอง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ ที่ได้ให้ข้อมูลครอบครัวที่มีการรับบุตรบุญธรรมในเขตพื้นที่ดังกล่าว โดยจากการสัมภาษณ์สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดัง ตาราง 1

ตาราง 1

การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างครอบครัวที่รับบุตรบุญธรรมในเขตอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ประเด็นที่สัมภาษณ์	ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์
1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์	1. ผู้รับบุตรบุญธรรมเป็นเพศชายจำนวน 4 คน เพศหญิงจำนวน 6 คน 2. ผู้รับบุตรบุญธรรมส่วนใหญ่จะจบการศึกษาในระดับไม่เกินมัธยมศึกษาตอนปลาย 3. ผู้รับบุตรบุญธรรมส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 30 ปี 4. ผู้รับบุตรบุญธรรมส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวประมาณ 3-4 คน และจากการสัมภาษณ์บุคคลที่อาศัยในครอบครัวส่วนใหญ่แล้วไม่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิกในครอบครัวทำให้ผู้วิจัยไม่ได้คำตอบเกี่ยวกับบุคคลที่อาศัยอยู่ในครอบครัวของผู้รับบุตรบุญธรรม
2. วันที่จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม	ปี 2553 จำนวน 1 คน ในปี 2554 จำนวน 1 คน ในปี 2556 จำนวน 2 คน ในปี 2557 3 คน และในปี 2558 จำนวน 3 คน
3. สาเหตุที่รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม	1. เด็กที่รับเป็นบุตรบุญธรรมมาจากบุตรที่ตั้งท้องในวัยเรียนและพ่อ แม่ของเด็กไม่พร้อมที่จะรับเป็นบุตรจึงให้ปู่ ย่า ตา ยาย รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

ตาราง 1 (ต่อ)

ประเด็นที่สัมภาษณ์	ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์
	2. ผู้รับบุตรบุญธรรมต้องการมีบุตรไว้อย่างยิ่งเนื่องจาก ตนเองไม่สามารถมีบุตรได้ จึงได้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเพื่อที่จะได้ไว้อุปการะเลี้ยงดู 3. ผู้รับบุตรบุญธรรมต้องการให้ตนเองมีอำนาจในการเลี้ยงดูเด็กเสมือนบิดา มารดาเด็ก จึงได้จดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม
4. สถานที่จดทะเบียน	ผู้ให้สัมภาษณ์อาศัยอยู่ในเขตอำเภอนางรอง จึงได้ทำการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมที่ว่าการอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
5. ลักษณะครอบครัวที่รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม	1. ครอบครัวมีฐานะยากจน แต่พอเลี้ยงเด็กได้ โดยให้เด็กช่วยกันหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว 2. ครอบครัวมีฐานะปานกลาง ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับราชการ ผู้รับบุตรบุญธรรมสามารถเลี้ยงดูเด็กได้
6. การแสดงหลักฐานเกี่ยวกับการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม	การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ไม่ได้มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก โดยเฉพาะผู้ที่รับบุตรบุญธรรมที่เป็นผู้ถือสัญชาติไทย ผู้รับบุตรบุญธรรมสามารถขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้โดยง่าย เพียงแต่ผู้รับบุตรบุญธรรมมีอายุเข้าหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนด และมีหลักฐานที่เสนอต่อเจ้าหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด
7. กระบวนการตรวจสอบจากภาครัฐหลังจากมีการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม	เจ้าหน้าที่ของรัฐได้เข้าทำการตรวจดูการเลี้ยงดูเด็กที่รับเป็นบุตรบุญธรรมเพียงครั้งเดียวเท่านั้น หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ไม่ได้ทำการตรวจซ้ำอีก
8. การปรับปรุงขั้นตอนในการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมว่าควรมีการปรับปรุงอย่างไรหรือไม่	ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่พึงพอใจกับขั้นตอนในการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมในปัจจุบัน เพราะสะดวก รวดเร็ว จดทะเบียนง่าย

2. ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างครอบครัวที่รับบุตรบุญธรรมในเขตอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ได้ทำการสัมภาษณ์ทั้งหมด 10 ครอบครัว จากทั้งหมด 10 ครอบครัวสามารถสรุปผลการวิจัยดังตารางต่อไปนี

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทำการสรุปแล้วในข้างต้น ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในเบื้องต้นเกี่ยวกับการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมในจังหวัดบุรีรัมย์ ทำให้ทราบวิธีการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม เหตุผลที่บุคคลต้องการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในจังหวัดบุรีรัมย์ แต่ในปัจจุบันการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีเจตนาแอบแฝง โดยเจตนาที่นำเด็กไปแสวงหาผลประโยชน์อย่างอื่น อันเป็นการค้ามนุษย์ และสาเหตุที่ทำให้ผู้แสวงหาประโยชน์จากเด็กใช้วิธีการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม เนื่องจาก ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างและพบเหตุผล คือ ขั้นตอนการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมเป็นขั้นตอนที่ไม่ยุ่งยาก อีกทั้งหากเป็นข้าราชการที่รู้จักกันผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมสามารถดำเนินการขอจดทะเบียนได้โดยง่าย และกระบวนการตรวจสอบหลังจากการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีกระบวนการในทางปฏิบัติที่ไม่รัดกุม ทำให้เด็กที่เป็นบุตรบุญธรรมถูกนำเป็นเหยื่อค้ามนุษย์ได้โดยง่าย และอีกประเด็นหนึ่ง คือ หากเด็กนั้นถูกผู้รับบุตรบุญธรรมออกนอกประเทศแล้วจะเรียกกลับเป็นการยากลำบาก ซึ่งจากข้อมูลผู้ที่ให้สัมภาษณ์บางรายไม่สามารถติดต่อเด็กกลับประเทศได้ กฎหมายที่ถูกบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ก็ไม่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้ทันที

สำหรับการค้ามนุษย์ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายไว้ว่าการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีของบุคคลอื่นหรือการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การบังคับใช้ แรงงานหรือบริการ การเอาคนลงเป็นทาสหรือการกระทำอื่นเหมือนการเอาคนลงเป็นทาส การทำให้ตกอยู่ใต้บังคับ หรือการดักขังไว้หรือการขังไว้ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ครอบครัวที่รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พบว่า ในครอบครัวที่ต้องการรับเด็กมาเลี้ยงดูแทนบุตรของตนเองที่ตั้งท้องก่อนวัยอันควรจะมี

เจตนาเพียงต้องการให้เด็กมีสิทธิทางกฎหมาย เสมือนเป็นบิดา มารดากัน แต่ผู้รับบุตรบุญธรรมบางรายเห็นว่าหากไม่ได้จดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมแล้วตนเองไม่มีอำนาจใดที่มาปกครอง ว่ากล่าว หรือแม้แต่การใช้แรงงานเด็กไม่สามารถกระทำได้ และอีกประการหนึ่ง ที่ทำให้การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมโดยชาวไทยเป็นเครื่องมือของชาวต่างชาติ ในการนำพาเด็กออกนอกประเทศได้โดยง่าย เพื่อไปใช้แรงงาน ซึ่งจากการสัมภาษณ์ยังไม่พบกรณีอื่น เช่น การนำเด็กไปค้าประเวณี การนำเด็กไปเป็นขอทาน แต่จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่แล้วจะนำเด็กไปใช้แรงงาน ซึ่งการบังคับเด็กให้ใช้แรงงานเพื่อทำประโยชน์ให้ผู้รับบุตรบุญธรรม ถือว่าเป็นลักษณะการค้ามนุษย์อย่างหนึ่ง

จากการวิจัยทำให้ทราบได้ว่าขั้นตอนการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมที่มีขั้นตอนที่ไม่ยุ่งยาก

การพิจารณาบุคคลที่เป็นบิดา มารดาบุญธรรมมีขั้นตอนที่ไม่รัดกุม อีกทั้งกระบวนการตรวจสอบครอบครัวที่มีการจดทะเบียนรับเด็กไม่ได้มีความเคร่งครัด จึงทำให้ผู้กระทำความผิดค้ามนุษย์นำเด็กไปแสวงหาประโยชน์ใช้วิธีการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ซึ่งเป็นวิธีการที่หลีกเลี่ยงกฎหมายได้ง่ายและสะดวกต่อการนำพาเด็กออกนอกประเทศ แม้ว่าผู้รับบุตรบุญธรรมจะนำเด็กไปใช้เพียงแรงงานอาจไม่รุนแรง แต่แท้จริงแล้ววิธีการใช้แรงงานทำให้เกิดผลเสียแก่เด็กได้แก่ การบาดเจ็บและเจ็บป่วยจากการทำงาน อัตราการบาดเจ็บและเจ็บป่วยจากการทำงานของแรงงานเด็กสูงถึง ร้อยละ 20 ทำให้ต้องหยุดงานชั่วคราว หรือเลิกทำงาน การทำงานยาวนานมากทำให้เด็กเกิดการเจ็บป่วย ดังนั้น จึงควรปรับปรุงกระบวนการ ขั้นตอนการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. จัดให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม สาเหตุที่กฎหมายให้บุคคลสามารถรับเด็กเป็น

บุตรบุญธรรม เพื่อประชาชนจะได้ทราบเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ถูกต้อง ทำให้ก่อให้เกิดประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิติประจำวัน เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กที่เป็นบุตรบุญธรรม และเพื่อให้เกิดการคิดการไตร่ตรอง เหตุผลที่ต้องการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

2. จัดให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับเรื่องการค้ามนุษย์ ให้ประชาชนเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการค้ามนุษย์และกลวิธีที่ผู้ค้ามนุษย์ใช้วิธีการกระทำต่อเด็กโดยการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ แผ่นพับ โปสเตอร์ติดตาม

หมู่บ้านเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจว่าการกระทำใดที่ก่อให้เกิดความผิดฐานค้ามนุษย์

3. ปรับปรุงกระบวนการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมในมีความรัดกุม เพิ่มอำนาจแก่เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบครอบครัวที่รับบุตรบุญธรรมมากขึ้น เช่น หากเกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับการนำเด็กไปแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบสามารถขอประสานงานให้ส่งตัวเด็กกลับถึงไทยได้โดยสะดวกและปลอดภัย

Reference

- Chantavanich, S. (2016). *The Problem Of Illegal Fishing, Lack Of Reporting, Lack Of Contoring Human Trafficking and Forced Labor B.E. 2016*. Bangkok : Asian Research Center For Migration Institute Of Asian Studies Chulalongkorn University. [InThai]
- Human Right Commission. (2001). *Human Rights Protection Mechanism Constitutional*. Bangkok : Friedrich Ebert Stiftung (FES). [InThai]
- Kaewkoon, P. et al. (2000). *Female trafficking: Women's Trade From the Human Rights Concept to the Practice*. Bangkok: Amarin printing.
- Kumprapan, S., & Kantikul, P. (2005). *Corrective measure Of Human Trafficking Problem Especially in woman and Children : Final Report*. Bangkok : The Thailand Research Fund. [InThai]
- Ministry of Social Development and Human Security. (2008). *The Anti-Human Trafficking Act, B.E. 2008*. Bangkok : Ministry of Social Development and Human Security. [InThai]
- Shayakul, A. (2003). *Basic data Human rights mechanisms in the United Nations system*. Bangkok : National Human Rights Commission. [In Thai]
- Thongpibul, K. (2003). *Human rights trafficking with the new definition of victim protection*. Bangkok : Women's Foundation. [In Thai]
- World Vision Foundation of Thailand. (2007). *Migration To Work and Deception of foreign worker in Thailand*. Bangkok : Asian Research Center For Migration Institute Of Asian Studies Chulalongkorn University. [InThai]
- Yootanom, W. (1993). *The Concept And Process Of Adoption*. Bangkok : Social Welfare Management Program Graduate School. Huachiew Chalermprakiet University. [InThai]